

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Taubera, soudkyně Aleny Pavlíčkové a soudce Vadima Hlavatého ve věci

žalobkyně:

bytem

zastoupená advokátem JUDr. Bc. Stanislavem Brunckem, Ph.D.
sídlem Vídeňská 849/15, Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2016, čj. MSP-74/2016-ODSK-OTC/14

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 7. 11. 2016, čj. MSP-74/2016-ODSK-OTC/14, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku na náhradu nákladů řízení 8 228 Kč, a to do rukou jejího zástupce JUDr. Bc. Stanislava Bruncka, Ph.D., advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

1. Žalobkyně se žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2016 (dále jen jako „napadené rozhodnutí“), které jí bylo doručeno dne 9. 11.

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.

2016 a kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestných činů v paušální částce 10 000 Kč dle § 28 odst. 1 písm. a) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů, neboť žalobkyně nesplnila podmínky stanovené v § 24 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o obětech trestných činů.

2. Z předloženého správního spisu soud zjistil následující, pro věc podstatné skutečnosti.
3. Žalobkyně, zastoupená advokátem, podala dne 9. 3. 2016 u žalovaného žádost o peněžitou pomoc oběti trestné činnosti, a to v paušální výši 10 000 Kč za způsobené ublížení na zdraví v důsledku v žádosti uvedených trestných činů. K žádosti přiložila mj. vyplněný Dotazník pro účely podání žádosti o peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, obžalobu Okresního státního zastupitelství v Hodoníně ze dne 14. 10. 2015, čj. ZT 203/2015-45, lékařské zprávy z chirurgického oddělení a ORL ambulance nemocnice Kyjov ze dne 15. 3. 2015, 15. 7. 2015 a 7. 2. 2016 a zprávu klinické psycholožky o spolupráci ve SPONDEA, o.p.s., ze dne 20. 11. 2015.
4. Žalovaný napadeným rozhodnutím žádost žalobkyně zamítl, neboť dospěl k závěru, že žalobkyně nesplnila podmínky stanovené v § 24 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Žalovaný provedl dokazování listinami přiloženými žalobkyní a trestním spisem Okresního soudu v Hodoníně, sp. zn. 3 T 164/2015, přičemž dospěl k závěru, že žalobkyně se sice stala obětí zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) tr. zákoníku a znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, avšak z doložených lékařských zpráv a lékařských zpráv obsažených v trestním spise nevyplývá, že by žalobkyni bylo v souvislosti s těmito trestnými činy ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Žalovaný vyšel z toho, že poranění utrpená při trestných činech byla soudem zhodnocena jako méně závažného charakteru a skutečnosti uvedené ve zprávě klinické psycholožky centra SPONDEA, o.p.s., nedostačují k závěru o ublížení na zdraví žalobkyně, jelikož klinický psycholog není zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „zákon č. 95/2004 Sb.“). Dle žalovaného tak nebyla naplněna podmínka uvedená v § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů, tedy nutnost vyhledat lékařské ošetření. Stav žalobkyně se dále pouze jeví jako posttraumatická stresová porucha.

II. Obsah žaloby

5. Žalobkyně v prvním žalobním bodu namítla, že žalovaný stanovil další podmínky, které zákon neukládá. Zákon, judikatura ani odborná literatura nevyžadují, aby oběť vyhledala kvůli zranění lékařskou pomoc poskytnutou zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb. Zákon vyžaduje pouze to, aby zranění, resp. stav těmito zraněními vyvolaný vyžadovaly lékařské ošetření, aniž by však zároveň uvedl, co je lékařské ošetření a kdo jej má provést. To, že klinická psycholožka SPONDEA, o.p.s., není zdravotnickým pracovníkem, nehraje roli, neboť zákon nepodmiňuje poskytnutí pomoci podrobení se lékařskému ošetření provedenému lékařem. Klinická psycholožka uvedla, že stav žalobkyně „vyžaduje intenzivní psychoterapeutickou péči“, což potvrzuje objektivní existenci podmínky pro přiznání peněžité pomoci, a to potřebu lékařského ošetření. Je irelevantní, že ve zprávě je uvedeno, že stav žalobkyně

„objektivně imponuje jako posttraumatická stresová porucha“, neboť není sporné, že stav žalobkyně si vlivem prožitého traumatu vyžadoval lékařské ošetření, a to ošetření psychiatrické či psychologické. Žalobkyně tak všechny podmínky naplnila.

6. Dále žalobkyně namítla, že žalovaný chybně aplikoval právní normu na zjištěný skutkový stav. Žalovaný nijak nebral v potaz to, že žalobkyni bylo ublíženo na zdraví zejména po stránce duševní, naopak konstatoval, že fyzická zranění žalobkyně nedosahovala patřičné intenzity, tento postup však nemá oporu v právním řádu. Za oběť je dle zákona o obětech trestných činů považována nejen osoba, již byla způsobena újma na fyzickém zdraví, ale i na zdraví psychickém. Lékařským ošetřením ve smyslu zákona o obětech trestných činů se tak nerozumí pouze ošetření lékařem, ale i jiným odborníkem, např. psychologem nebo klinickým psychologem. Opačný závěr by vedl k ignorování psychické újmy oběti trestného činu.
7. Žalobkyně rovněž v posledním žalobním bodu uvedla, že žalovaný nenaplnil zásadu vyšetřovací, která řízení o přiznání peněžní pomoci obětem trestných činů ovládá. Pokud zhodnotil, že skutečnosti uvedené ve zprávě klinické psycholožky SPONDEA, o.p.s., nedostačují k závěru, že žalobkyni bylo v souvislosti s danými trestnými činy ublíženo na zdraví, měl provést vlastní dokazování, např. nařídít znalecké zkoumání žalobkyně, což však neučinil.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout. K prvnímu žalobnímu bodu uvedl, že dle § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů je žadatel povinen k žádosti přiložit lékařskou zprávu prokazující vzniklou škodu na zdraví, je zde tedy stanoveno důkazní břemeno žadatele ohledně prokázání újmy na zdraví, kterou tvrdí. Sice může nastat situace, kdy poškozený s poruchou zdraví, která vyžaduje lékařské ošetření, toto ošetření nevyhledá, musí však vznik újmy prokázat tím, že předloží žalovanému lékařskou zprávu, podle níž újma na zdraví dosáhla intenzity uvedené v § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Hovoří se o lékařské zprávě, proto žalovaný dovozuje, že se jedná o zprávu zhotovenou lékařem, nikoli tedy jiným odborníkem ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních. Předložením zprávy klinické psycholožky tak žalobkyně neprokázala, že jí bylo v souvislosti s trestnými činy ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Žalovaný dále poukázal na to, že ve skutkovém popisu trestných činů v rozsudku Okresního soudu v Hodoníně ze dne 16. 3. 2016, čj. 3 T 164/2015-319, nebylo uvedeno, že by žalobkyni bylo ublíženo na zdraví. Pachatel tak nebyl odsouzen za trestný čin, kterým byla způsobena škoda na zdraví nebo nemajetková újma, jak předpokládá § 26 odst. 1 zákona o obětech trestných činů.
9. Ve vztahu k druhému žalobnímu bodu opáčil, že naopak na základě provedeného dokazování nedospěl k závěru, že by žalobkyni bylo ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Žalovaný se nezabýval pouze fyzickými zraněními, ale provedl důkazy všemi lékařskými zprávami i zprávou SPONDEA, o.p.s.
10. K třetímu žalobnímu bodu žalovaný konstatoval, že povinnost předložit k žádosti lékařskou zprávu prokazující vzniklou škodu na zdraví je stanovena již v § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů, nelze tak žalovanému vytýkat, že si neopatřil další lékařské zprávy nebo nenařídil žalobkyni podrobit se znaleckému zkoumání.

Žalobkyně byla navíc po celou dobu řízení dle zákona o obětech trestných činů zastoupená advokátem.

IV. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

11. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu (§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů – dále jen jako „s. ř. s.“), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
12. Dle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o obětech trestných činů má právo na peněžitou pomoc oběť, které bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví.
13. Dle § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů se ublížením na zdraví pro účely tohoto zákona rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života oběti a který vyžaduje lékařského ošetření.
14. Dle § 26 odst. 1 zákona o obětech trestných činů se peněžitá pomoc poskytne, jestliže pachatel trestného činu, kterým byla způsobena škoda na zdraví nebo nemajetková újma, byl uznán vinným nebo zproštěn obžaloby pro nepřítčetnost.
15. Dle § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů je žadatel o poskytnutí peněžité pomoci podle § 28 odst. 1 písm. a) a b) povinen k žádosti přiložit lékařskou zprávu prokazující vzniklou škodu na zdraví.
16. Dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem proto, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy nebo v nich nemá oporu anebo vyžaduje rozsáhlé nebo zásadní doplnění.
17. Soud předně zdůrazňuje, že zákon o obětech trestných činů je nutno vykládat dle smyslu a účelu této právní úpravy. Ty jsou vyjádřeny zejména v důvodové zprávě k návrhu zákona o obětech trestných činů, projednanému v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR jako sněmovní tisk 617/0. V této důvodové zprávě zákonodárce k pohnutkám, které jej vedly k přijetí komplexní právní úpravy, upravující práva obětí trestných činů, jak jsou definovány v § 2 odst. 2 zákona, uvedl: *„Až teprve novější právní úpravy jsou ovlivňovány trendem posilování práv obětí, což souvisí právě s poznatky viktimologickými, a také s postupným rozšiřováním účelu trestního řízení (srov. § 1 tr. řádu, § 3 odst. 7 zákona o soudnictví ve věcech mládeže), a potažmo i s koncepcí restorativní justice. Celosvětový trend posilování práv obětí je logickým důsledkem selhání státu v oblasti ochrany fyzických osob před pachateli trestných činů. Oběti je třeba věnovat péči a tím zmírnit dopad trestného činu na její osobnost a kompenzovat újmu tím vzniklou. Oběť by se tak vedle jejího procesního postavení měla stát subjektem zvláštní péče ze strany státu. (...) Mluví-li se o oběti, zdůrazňuje se fakt, že v důsledku trestného činu (činu jinak trestného) vznikla fyzické osobě újma, a proto by trestným činem postižená osoba měla mít taková práva, která zajistí, že s ní bude zacházeno s ohledem na způsobenou újmu, ze strany státu jí bude nabídnuta a popř. poskytnuta určitá péče, a alespoň v některých případech jí bude újma kompenzována. Proto může (a zpravidla bude) mít oběť i postavení poškozeného v trestním řízení.“*

18. Ke smyslu a účelu zákona se již opakovaně vyjádřil i Nejvyšší správní soud, který v rozsudku ze dne 25. 10. 2018, čj. 2 As 297/2017 – 26, konstatoval, že „zákon o obětech trestných činů byl přijat s cílem zlepšit postavení obětí, zejména tak, aby s nimi bylo zacházeno s respektem k jejich osobnosti, citlivě s ohledem na situace, v jakých se (nikoliv vlastní vinou) nachází, a způsobem, který jim nepřivodí další újmu. Spolu s tím byl též zdůrazněn aspekt, aby byla obětem trestných činů poskytnuta pomoc, a to včetně pomoci peněžní (viz důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů). Co se pak týče základních principů, na nichž je poskytování peněžité pomoci vystavěno, platí, že primárním účelem peněžité pomoci je překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem, jak uvádí § 25 zákona o obětech trestných činů. Zároveň však lze dovodit také sekundární účel peněžité pomoci, jímž je (byť částečná) reparace újmy, která byla oběti trestným činem způsobena (viz Gřivna, T., Šámal, P., Válková, H. a kol.: Zákon o obětech trestných činů. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014). Uvedené lze dovodit též z obecného účelu tohoto zákona, kterým je (mimo jiné) zlepšení postavení osob poškozených trestným činem při uplatňování nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy.“. K tomu následně v rozsudku ze dne 29. 1. 2019, čj. 9 As 423/2018-29, doplnil, že žalovaný „je při svém rozhodování vázán zásadou v pochybnostech ve prospěch oběti (in dubio pro victimae), neboť smyslem zákona je zmírnit dopady spáchaného trestného činu na život obětí a naplnit celosvětový trend posilování práv obětí zmíněný i v důvodové zprávě k zákonu. Navíc celý zákon o obětech trestných činů je koncipován tak, aby se postavení obětí trestných činů zlepšilo. Tyto výchozí principy subsidiarity, reparace a rozhodování ve prospěch obětí musí stěžovatel ve svém rozhodování ctít a dodržovat.“
19. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vyšel ze skutečnosti, že z dokazování nevyplývá, že by žalobkyni bylo v souvislosti s trestnými činy ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů. Tento závěr založil zejména na tom, že z lékařských zpráv plyne, že fyzická poranění utrpěná při trestných činech byla méně závažného charakteru, a skutečnosti uvedené ve zprávě klinické psychologky centra SPONDEA, o.p.s., nedostačují k závěru o ublížení na zdraví žalobkyně, jelikož klinický psycholog není zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb., a nebyla tak naplněna nutnost lékařského ošetření, a zdravotní stav se pouze jeví jako posttraumatická stresová porucha.
20. Zákon o obětech trestných činů v § 24 odst. 1 písm. a), na něž žalobkyně i žalovaný odkazují, stanovuje, že peněžítá pomoc může být poskytnuta pouze osobě, které bylo ublíženo na zdraví. Co se myslí ublížením na zdraví ve smyslu tohoto zákona, stanoví § 24 odst. 2. Jak plyne z tohoto ustanovení, ublížením na zdraví je stav, kdy došlo k poruše zdraví nebo jinému onemocnění oběti trestného činu (1. podmínka), byly porušeny její normální tělesné nebo duševní funkce (2. podmínka), tato porucha znesnadňuje obvyklý způsob života oběti (3. podmínka), a to po dobu nejméně tří týdnů (4. podmínka), a porucha zdraví vyžadovala lékařské ošetření (5. podmínka).
21. Ublížení na zdraví, jak jej soud popsal výše, je nepochybně spojeno se škodou (újmou) na zdraví, neboť pouze v případě, že byla osobě způsobena škoda na zdraví, je možné o ublížení na zdraví vůbec hovořit (naproti tomu ne každá škoda, resp. újma na zdraví je tak závažná, aby naplnila podmínky ublížení na zdraví). Tato škoda má být prokázána při podání žádosti lékařskou zprávou (§ 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů). Je tedy zřejmé, že pokud žadatel o peněžitou pomoc tvrdí, že mu bylo ublíženo na zdraví,

a existují pochybnosti o tom, zda se tak stalo, je třeba to prokázat lékařskou zprávou, neboť ublížení na zdraví je provázeno vznikem škody (újmy) na zdraví.

22. Z jazykového výkladu pak lze jednoznačně dovodit, že lékařská zpráva je pouze zpráva o zdravotním stavu a léčení pacienta, kterou vyhotovil lékař. Kdo je lékařem, tedy jaké podmínky musí daná osoba splňovat, stanoví zákon č. 95/2004 Sb. Pokud daná osoba podmínky zákona č. 95/2004 Sb. nesplňuje, zpráva, kterou vyhotoví o zdravotním stavu pacienta, není lékařskou zprávou. Z této skutečnosti soud vycházel při přezkumu napadeného rozhodnutí i při posuzování konkrétních námitek žalobkyně.
23. Žalobkyně v prvním žalobním bodu namítala, že zákon nevyžaduje, aby vyhledala lékařskou pomoc poskytnutou zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb., postačuje, pokud stav vyvolaný zraněními lékařskou pomoc vyžaduje.
24. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že nebyla naplněna podmínka nutnosti vyhledat lékařské ošetření, neboť žalobkyně vyhledala pomoc klinického psychologa, který není zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb. Soud však má za to, že tento závěr z provedeného dokazování učinit nelze.
25. Jak uvedla žalobkyně a jak dovodila i rozsáhlá judikatura trestních soudů, není nezbytně nutné, aby pro naplnění 5. podmínky ublížení na zdraví, jak ji definoval soud výše, oběť vyhledala lékařskou pomoc, ale aby taková porucha zdraví, ke které u oběti došlo, lékařské ošetření objektivně a pravidelně vyžadovala. Z poslední doby lze odkázat např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 6 Tdo 956/2019, v němž tento konstatoval: *„Pokud jde o to, že ublížení na zdraví „vyžaduje lékařské ošetření“, je třeba vycházet z toho, že není důležité, zda skutečně k lékařskému ošetření došlo, poněvadž se poškozený k takovému ošetření dostavil, ale zda objektivně a pravidelně k takovému ošetření dochází. Bude-li se tedy jednat o takovou újmu na zdraví, nebude záležet na tom, že si zranění, které svou povahou je ublížením na zdraví, poškozený ošetřil sám, anebo ho i ponechal bez lékařského nebo jiného ošetření, aby se vyhojilo přirozenou schopností organismu.“*
26. Na základě lékařských zpráv, které byly žalovanému doloženy, a trestního rozsudku žalovaný dospěl k závěru, že fyzická zranění, která takové ošetření vyžadovala, byla méně závažného charakteru, tedy nenaplnila ostatní podmínky ublížení na zdraví. U psychické újmy na zdraví žalobkyně však žalovaný to, že nebylo třeba vyhledat lékařské ošetření, bez větších pochybností prokázáno neměl. Jak sám uvedl, žalobkyně vyhledala pomoc klinického psychologa, který není zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb., tedy není lékařem. Ten vyhotovil zprávu, z níž plyne, že žalobkyně může trpět posttraumatickou stresovou poruchou a má další potíže psychického rázu. Z tvrzení žalobkyně v její žádosti i ze zprávy klinického psychologa tedy vyplývá, že žalobkyně mohla utrpět škodu na zdraví v podobě psychické újmy, která mohla lékařské ošetření vyžadovat. Zda tomu tak bylo, ale mohlo být nájisto postaveno pouze provedením důkazu lékařskou zprávou o tom, zda újma na psychickém zdraví žalobkyně vznikla a jaké byla intenzity. Jelikož v podkladech rozhodnutí nebyla taková lékařská zpráva přiložena a žalovaný ani nepodnikl kroky k tomu, aby si ji opatřil, jak soud rozvede níže v odůvodnění tohoto rozsudku, nemohl uzavřít, že u žalobkyně nebyla naplněna 5. podmínka ublížení na zdraví dle zákona o obětech trestných činů, tedy že porucha zdraví u žalobkyně nevyžadovala lékařské ošetření.

27. Na druhou stranu soud nemohl přisvědčit ani tvrzení žalobkyně, že bylo nepochybné, že stav žalobkyně vyžadoval lékařské ošetření. Pokud žalobkyně vyhledala pouze pomoc psychologa, nemusel mít žalovaný dostatečně prokázán vznik škody (újmy) na jejím psychickém zdraví ve smyslu § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů, neboť zpráva psychologa není lékařskou zprávou, jak již soud vysvětlil výše. Z provedených důkazů ve správním řízení tak nelze učinit ani opačný závěr, který předkládá žalobkyně, na této skutečnosti však žalovaný závěry napadeného rozhodnutí nezaložil, ale prezentuje je až ve vyjádření k žalobě. Přesto soud pokládá za vhodné se vyslovit k tvrzení žalovaného v jeho vyjádření k žalobě, že pachatel nebyl odsouzen za trestný čin, kterým byla způsobena škoda na zdraví nebo nemajetková újma, jak předpokládá § 26 odst. 1 zákona o obětech trestných činů, jelikož o tom nebyla zmínka v trestním rozsudku. Toto tvrzení žalovaného není pravdivé, neboť žalobkyni byla nemajetková újma ve výši 120 000 Kč v rozsudku Okresního soudu v Hodoníně ze dne 16. 3. 2016, čj. 3 T 164/2015-319, přiznána, je tak zřejmé, že podmínka § 26 odst. 1 zákona o obětech trestných činů naplněna byla.
28. Soud se rovněž zabýval námitkou žalobkyně, že žalovaný ignoroval psychickou újmu žalobkyně, neshledal ji však opodstatněnou. Jak plyne z obsahu napadeného rozhodnutí, žalovaný se zabýval jak fyzickými zraněními žalobkyně, tak psychickou újmu, kterou měla utrpět. Nijak tedy nepopíral, že za oběť trestného činu lze považovat i osobu, již byla způsobena újma na psychickém zdraví. Na základě dokazování, které provedl, pouze dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že k psychické újmě na zdraví žalobkyně došlo. Zároveň ze zákona o obětech trestných činů neplyne, že by „lékařským ošetřením“ mělo být ošetření i jiným odborníkem než lékařem. Takový závěr by totiž nevedl k ignorování psychické újmy obětí, jak se pokouší tvrdit žalobkyně. V případě psychické újmy na zdraví se totiž lze pro lékařskou zprávu obrátit na psychiatra. Ten je zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 95/2004 Sb., tedy lékařem, který absolvoval specializační obor specializačního vzdělávání psychiatrie v psychiatrickém základním kmeni (viz Příloha č. 1 zákona č. 95/2004 Sb. – Specializační obory specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů), a je proto oprávněn takovou lékařskou zprávou, posuzující psychické obtíže žalobkyně a jejich závažnost, vydat.
29. Žalobkyně dále namítla, že žalovaný nenaplnil zásadu vyšetřovací.
30. Žalovaný je jako správní orgán při svém rozhodování vázán mj. základními zásadami správního řízení tak, jak jsou vyjádřeny v § 2 až § 8 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „správní řád“). Jednou z těchto zásad je i zásada materiální pravdy, zakotvená v § 3 správního řádu, dle níž postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.
31. Aby byla tato zásada naplněna, je tedy nutné, „aby skutková stránka věci byla zjištěna dostatečně ve vztahu k řádnému posouzení a uplatnění zejména zásad legality (zákonnosti), přiměřenosti a předvídatelnosti rozhodnutí správních orgánů. Pouze v takovém případě je možno považovat skutkový stav za dostatečně zjištěný“ (viz SKULOVÁ, J. in Skulová, J. a kol. Správní právo procesní. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 71). Za zjišťování skutkového stavu je odpovědný správní orgán, který podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2012, č. j. 6 Ads 61/2012 – 15). V řízení o žádosti je to sice v první řadě žadatel, který předkládá správním orgánům

potřebné podklady pro to, aby o jeho žádosti mohlo být řádně (a kladně) rozhodnuto, avšak ani tato skutečnost nezbavuje správní orgán odpovědnosti za zajištění potřebných podkladů pro vydání rozhodnutí. I nadále zde totiž platí, že správní orgán poskytuje účastníkům řízení potřebná přiměřená poučení o jejich právech a povinnostech (§ 4 odst. 2 správního řádu), mezi něž patří i zákonem uložená důkazní povinnost žadatele dle § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů.

32. V dané věci žalobkyně předložila ke své žádosti o peněžitou pomoc oběti trestné činnosti lékařské zprávy o ošetření fyzických zranění a zprávu klinické psycholožky ze dne 30. 11. 2015. Žalovaný oznámil žalobkyni zahájení řízení a vyzval ji k vyjádření, zda se vzdává účasti na provádění dokazování. S tímto žalobkyně souhlasila. Následně žalovaný oznámil žalobkyni ukončení shromažďování podkladů pro rozhodnutí a poučil ji dle § 36 odst. 3 správního řádu o jejím právu vyjádřit se ke všem podkladům, což žalobkyně neučinila. Poté bez dalšího vydal napadené rozhodnutí, v němž uvedl, že zpráva klinické psycholožky nenaplnuje požadavky zákona, jelikož není lékařskou zprávou.
33. Je tak zřejmé, že žalovaný žádným způsobem nedal žalobkyni na vědomí, že její žádost není kompletní a zpráva klinické psycholožky není ve vztahu k prokázání závažnosti její újmy na psychickém zdraví, resp. potřeby lékařského ošetření její poruchy zdraví dostačující, ačkoliv žalobkyně ve své žádosti tvrdila, že k takové újmě došlo, a nasvědčovala tomu právě i tato zpráva. Žalovaný žalobkyni vůbec nepoučil, že zpráva klinické psycholožky nenaplnuje požadavky § 31 odst. 3 zákona o obětech trestných činů, tedy že není zprávou lékařskou, a neposkytl jí ani prostor, aby tyto vady své žádosti odstranila. Soud k tomu připomíná, že ani pokud je žadateli uloženo předložit dané podklady přímo zákonem (tzv. povinný důkaz), nezbavuje to správní orgán povinnosti poučit jej o tom, že má daný podklad předložit, jestliže má za to, že žadatel toto nesplňuje (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2012, čj. 6 Ads 61/2012 – 15). Bez takového poučení nadále v důsledku absence lékařské zprávy ve smyslu § 31 odst. 3 správního řádu panují důvodné pochybnosti o psychické újmě na zdraví žalobkyně a její závažnosti a žalovaný tak nemohl uzavřít, že žalobkyni nebylo ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů.
34. Na tomto závěru pak nemůže nic změnit ani skutečnost, že žalobkyně byla zastoupena advokátem, jelikož správní řád nerozlišuje rozsah poučení pro nezastoupené a zastoupené účastníky. Při posouzení, zda je žalovaný povinen účastníka, resp. žadatele poučit, musí vycházet z kritéria potřebnosti takového poučení. Zde tato potřeba z průběhu správního řízení zcela jistě plynula, neboť z postupu žalobkyně v řízení, kdy se tato např. vzdala účasti na dokazování, bylo zřejmé, že považuje předložené podklady za dostačující pro kladné vyřízení její žádosti. Pokud toto žalovaný přehlížel a vydal rozhodnutí, v němž jí nevyhověl, lze toto rozhodnutí označit za překvapivé a rovněž vydané v rozporu se zásadami, na nichž zákon o obětech trestných činů stojí a které soud již v úvodu zdůraznil, zejména se zásadou v pochybnostech ve prospěch oběti (*in dubio pro victimae*).
35. Poslední námitka žalobkyně je tedy opodstatněná.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

36. Z výše uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí žalovaného podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro vady řízení zrušil a podle odst. 4 téhož ustanovení vyslovil, že se věc vrací

žalovanému k dalšímu řízení. Ve věci bylo rozhodnuto bez jednání v souladu s § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť soud dospěl k závěru, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Bude tedy nyní na žalovaném, aby žalobkyni poskytl přiměřená poučení a vyzval ji k předložení lékařské zprávy o psychické újmě na jejím zdraví.

37. O nákladech řízení rozhodl soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Jelikož žalobkyně byla ve věci zcela úspěšná, uložil soud žalovanému zaplatit jí náhradu nákladů. Náklady žalobkyně představují náklady zastoupení advokátem, kterému náleží odměna stanovená dle § 6 odst. 1, § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 3 100 Kč a paušální náhrada hotových výdajů stanovená dle § 13 odst. 4 téže vyhlášky ve výši 300 Kč za každý ze dvou úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení a písemné podání nebo návrh ve věci samé – žaloba) a náhrada za daň z přidané hodnoty ve výši 21 % z částky 6 800 Kč ve výši 1 428 Kč. Celkem tak náklady řízení činí 8 228 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 9. dubna 2020

Mgr. Milan Tauber v. r.
předseda senátu